

Nieuwe publicaties over het vogelleven

Atlas der Europese vogels

Als we de vogelboeken, die in Nederland na de tweede wereldoorlog zijn verschenen, eens vergelijken met de boeken, waarmee Duitse en Engelse uitgevers ons voortdurend verrassen, is het verschil wel pijnlijk groot. Zowel in Collins' „New Naturalist“-serie en -monografiën, als in de „Neue Brehm-Bücherei“ verschijnen voortdurend delen en deeltjes van een verrassend hoog gehalte en van auteurs, die werkelijk wat te vertellen hebben.

Daarentegen ontkomt men niet aan de indruk, dat de aanleiding tot het verschijnen van veel Nederlandse boeken vaak de toevallig omstandigheid is, dat een uitgever de beschikking kan krijgen over goedkope buitenlandse illustraties, waarmee hij eens een gokje wil wagen op de boekenmarkt, die blijkbaar voor dit onderwerp nogal „willig“ is. Ofwel auteurs laten zich, hetzij door eenzelfde soort winstbejag, of alleen maar het „plaisir de se voir imprimé“ verleiden tot publicaties, die toch eigenlijk veelal herhalingen zijn van wat anderen vroeger (soms bovendien veel aardiger) al eens hebben verteld. Zonder vaak zelfs maar de moeite te nemen daarin recente tijdschriftpublicaties te verwerken. Terwijl een meestal incompetente, of door vriendschapsbanden geremde kritiek verzuimt op de gebreken te wijzen.

Ik geloof overigens beslist niet, dat de Britse en Duitse ornithologen zoveel knapper zijn dan de Nederlandse. En laat men nu alsjeblieft niet komen aandragen met het argument van ons kleine taalgebied. Want vele van de hier bedoelde Nederlandse boeken hebben oplagen bereikt, waar Britse en Duitse uitgevers van zouden likkebaarden. Wel bestaat er, vooral onder de wetenschappelijk geschoolde Nederlandse ornithologen, een m.i. misplaatste huiver voor publicaties in voor algemeen georiënteerde belangstellenden begrijpelijke taal en aantrekkelijke stijl. Men acht dit, naar mijn gevoel, beneden zijn waardigheid. Hoewel ik nimmer het gevoel heb oekregen, dat beide Tinbergens hun waardigheid door hun populaire geschriften hebben verspeeld. Zomin als een Dr. David Lack of James Fisher dit hebben gedaan. Terwijl toch eerstgenoemdes „Swifts in a tower“, zonder enige concessie aan „het grote publiek, het tot „Book of the Month“ wist te brengen.

Gelukkig blijkt Prof. Dr. K. H. Voous het niet beneden zijn waardigheid te hebben gevonden een boek te schrijven, dat weliswaar niet „afdaalt“ (dat dit noodzakelijk zou zijn is trouwens een betreurenswaardige misvatting), doch niettemin uiterst leesbaar is voor de in vogels geïnteresseerde leek. Die dan wel niet eens zal beseffen, dat de inhoud van de „Atlas der Europese Vogels“ tegelijkertijd voor de vakornithologen van zeer grote waarde is.

Deze atlas is geen boek met gezellige beschrijvingen van zwerftochten door de natuur, met de vogels als hoofdschotel. Het geeft zakelijke, bijzonder knap gecondenseerde beschrijvingen van 419 vogelsoorten, die in Europa bewesten de Oeral broeden. Met als voornaamste accent

de verspreiding van deze vogelsoorten, in Europa zowel als over de rest van de aardbol. Welke verspreiding voor elke soort wordt verduidelijkt met een wereldkaartje, die een vaak uiterst verrassend beeld geven. Hetzij omdat een soort die we altijd als zeer algemeen hebben beschouwd, maar een zeer beperkt verspreidingsgebied blijkt te hebben, hetzij omdat juist het tegendeel het geval is.

Opmerkelijk zijn de vele vraagtekens, die we op deze kaartjes tegenkomen. Omdat zij verdragen, hoe gering onze kennis omtrent de verspreiding van vele, vaak toch zeer opvallende soorten, in feite toch nog is. Als we bij voorbeeld het kaartje van de *brandgans* bekijken, verbazen we ons over het schaarse aantal broedplaatsen, hoewel er toch de laatste jaren aan de Lauwerszee naar schatting 17.000 ex. komen overwinteren. (Graag voldoe ik hier aan het verzoek van de auteur te vermelden, dat de rode stip die op deze kaart in Zuid-Noorwegen is geplaatst een vervissing van de clichémaker moet zijn). De betekenis van Nederland als overwinteringsgebied voor deze soort wordt hierdoor wel zeer duidelijk gedemonstreerd.

Om nog even bij de kaarten, die min of meer de hoofdschotel van de atlas vormen te blijven, moeten wij het natuurlijk betreuren, dat nuancering der aanduidingen niet mogelijk was. Als b.v. voor de *grutto* een toch nog verrassend groot verspreidingsgebied wordt aangegeven, dienen we te bedenken, dat de populatiedichtheid wel zelden zo groot zal zijn als we die in sommige delen van Nederland gewend zijn. Een ander zwak punt op deze kaarten vormen naar mijn gevoel de reeds genoemde vraagtekens, omdat zij een sterk uiteenlopende waarde kunnen hebben. Immers, zo'n vraagteken kan beduiden: dat er geen gegevens bekend zijn; dat de gegevens zo oud zijn, dat inmiddels belangrijke veranderingen kunnen zijn ingetreden; dat er wel gegevens zijn, doch dat de auteur de juistheid in twijfel trekt; kortom een scala van mogelijkheden. Doch ik geloof, dat het juist een van de verdiensten van deze atlas is, dat hij onze aandacht op de lacunes in onze kennis vestigt en daardoor uitdaagt, tot aanvulling daarvan. Zo zou ik indertijd beslist de bewering, dat er *flamingo's* in het Lac de Boughzoul in Algerije broedden ter plaatse nader hebben onderzocht, als ik toen indertijd beslist de bewering, dat er *flamingo's* in Algerije nimmer is vastgesteld. Voor anderen zal een kaartje wellicht aanleiding zijn, in eigen dagboek te duiken, om nadere documentatie op te sporen, die de auteur ongetwijfeld op prijs zal stellen. Misschien mag ik in dit verband even vermelden, dat blijkens een mededeling in „Bird Notes“ (Vol. 29, no. 1, blz. 4) in 1959 in Oost-Engeland tenminste twaalf paren *grutto's* hebben gebroed. Iets wat op de kaart wel is aangegeven, maar waarover de tekst wat vaag is. Zo zullen er wel meer aanvullingen en verbeteringen mogelijk zijn. Vooral ook, omdat zoveel vogelaars niet de moeite nemen, hun gegevens te publiceren, hetzij uit valse bescheidenheid, hetzij uit gemakzucht, hetzij omdat zij de waarde ervan niet beseffen. Die betekenis kunnen

de kaartjes in de atlas van Prof. Vocus ons nu bijbrengen. En wie meent op kaartjes van een soort die hij toevallig goed meent te kennen, verbeteringen te kunnen aanbrengen, moge bedenken, dat publicatie ervan o.a. geschiedt, om die aanvullingen te vernemen.

Kan men als amateur-vogelaar uren bezig zijn met de kaartjes, ook op de tekst zal men niet spoedig uitgelezen raken. Misschien zal men de neiging hebben, de aanduiding van het Fauna-element maar over te slaan, maar dat zou toch heel jammer zijn. Want als men de toelichting daarop op blz. 6 en 7 even aandachtig leest, blijkt dit juist een uitermate boeiend onderwerp te zijn. De tekst vermeldt voorts gegevens omtrent het biotoop, het voedsel, het nest en de trek. Alles kort, maar toch door knappe woordkeus verrassend volledig.

En dan zijn er nog 355 foto's, waarvan de auteur zelf nadrukkelijk zegt, dat zij niet dienen „ter herkenning van de soorten; zij zijn evenmin uitsluitend als esthetische illustraties bedoeld. Waar mogelijk laten zij de soorten zien in hun karakteristieke omgeving.” Wat niet wegneemt, dat vele ervan ook esthetisch ware juweeltjes zijn. En alweer voldoe ik graag aan een verzoek van de auteur, om nadrukkelijk te vermelden, dat de fraaie foto van een *grutto* op blz. 95, in afwijking van wat erbij werd vermeld, is gemaakt door F. Bloem. Overigens is juist aan de vermelding van de auteursnamen (in de onmiddellijke nabijheid van de afbeelding) alsmede van de plaatsen, waar zij werden opgenomen, veel zorg besteed. Dat terwille van de typografische esthetiek wel eens even moet worden gezocht naar het nummer, dat bij elke foto hoort, is jammer, maar vergeeflijk als we het fraaie eindresultaat beschouwen. Het is, juist om de zorg die aan de illustratie is besteed, misschien jammer dat er wat erg veel foto's zijn opgenomen van een Duitse fotograaf, van wiens producten de waarde als „Natuurkunde” juist nogal eens in twijfel wordt getrokken, hoe fraai ze overigens zijn.

De zorg, die aan de illustratie is besteed, moge blijken uit de mededeling, dat 71 fotografen uit 12 landen hun medewerking hebben verleend. Het is prettig te kunnen vaststellen, dat de Nederlanders onder hen een beste beurt maken.

Misschien mag ik hierbij tevens even opmerken, dat het m.i. beslist niet nodig was geweest om naar het buitenland te gaan voor de foto, die werd gebruikt voor het ook qua compositie weinig geslaagde stofomslag, met zijn afschuwelijke afbreking in de titel.

Alles bijeen genomen meen ik te mogen vaststellen, dat het boek van Prof. Voous ook voor de amateur-vogelaar zeer begerlijk is. Temeer omdat er, in binnen- noch buitenland een boek bestaat, dat met deze atlas kan worden vergeleken. Bovendien heeft het boek ongetwijfeld ook grote waarde voor de vak-ornithologen, omdat de uitspraken omtrent soortbegrenzing enz. gebaseerd zijn op grondige en langdurige systematische studies. De beoordeling van de betekenis in dit opzicht laat ik echter liever aan meer competente critici over.

Al met al is dit boek, waaraan de auteur vele jaren met grote concentratie heeft gewerkt, een publicatie geworden waarop we als Nederlanders trots kunnen zijn. (Engelse, Franse en Duitse edities zijn in voorbereiding!) Een boek, waaraan

ook de uitgever zeer veel zorg heeft besteed en dat, de uitvoering en omvang en vooral ook het aantal kaarten en foto-illustraties in aanmerking genomen, voor onbegrijpelijk lage prijs in de handel wordt gebracht.

Geen boek, om er vogels uit te leren kennen. geen boek ook, met gezellige verhaaltjes over avonturen met vogels. Maar wel een boek, waarin we gegevens vinden, die we in geen ander boek bijeen vinden, doch die naarstig zijn bijeengebracht uit „een zeer groot gedeelte van de bestaande internationale literatuur”. De auteur zegt daar zelf over, dat hij „boeken en tijdschriften schier tot oververzadiging” heeft gelezen. Maar, wat belangrijker is, hij heeft het gelezene kritisch verwerkt tot een zeer persoonlijk werkstuk, tevens het bewijs leverend dat ook de systematiek der vogels en wat daarmee samenhangt een zelfs voor de leek uitermate boeiend onderwerp kan zijn. Iets, wat we door de sterke nadruk die tegenwoordig op ethologie en oekologie pleegt te vallen wel eens dreigen te vergeten.

Zomin als we de „Vogelgids” kunnen missen, om de vogel in ons kijkerbeeld te herkennen, zomin zullen we de „Atlas der Europese vogels” kunnen ontberen, om de achtergrond van deze vogels, die het in rake lijnen tekent, te leren kennen.

Gaarne wens ik de auteur geluk met de voltooiing van dit omvangrijke werkstuk en de uitgeefster, om de fraaie vorm waarin het ons wordt aangeboden.

Ko Zweeres

Prof. Dr. K. H. Voous: Atlas van de Europese vogels. Uitg. Elsevier, Amsterdam, Brussel, 1960. Prijs f 37,50.

My Year with the Woodpeckers

Van Heinz Sielmanns prachtige boek „Das Jahr mit den Spechten” is thans een voortreffelijke vertaling (door Sidney Lightman) in het Engels verschenen, onder de titel „My Year with the Woodpeckers”. Omdat het origineel indertijd niet in ons blad is besproken, vestigen wij hier gaarne de aandacht op deze vertaling, waarin Sielmann vertelt hoe hij zijn sublieme en uiterst instructieve film over het leven van de spechten, indertijd dé sensatie van het ornithologische congres te Bazel, heeft vervaardigd. Meen overigens niet, dat het boek daardoor alleen maar waarde zou hebben voor cineasten en mensen met aspiraties in de richting van deze kostbare liefhebberij. De waarnemingen, waarover Sielmann op interessante wijze vertelt, over het leven van de spechten en vooral hun gedrag in de broedtijd, maken dit boek ook voor de minder specialistisch ingestelde vogelliefhebber tot zeer leerzame lectuur.

De illustraties, in totaal 32, waarvan 4 in kleuren, dragen in belangrijke mate bij tot verheldering van de tekst en tot verrijking van het inzicht, dat deze tekst ons geeft in het leven van betrekkelijk moeilijk te bestuderen soorten als de spechten. Een boek dat ik gaarne zonder enige reserve aanbeveel

K. Z.

Heinz Sielmann: My Year with the Woodpeckers. Vert. Sidney Lightman. Uitg. Barrie and Rockliff, London, z.j. Prijs 21 sh. (In Nederland f 12,80. Import Kirberger en Kasper, Oude Turfmarkt 153, Amsterdam).

A History of the Birds of Hertfordshire

De talrijke boeken, aan de avifauna der Britse graafschappen gewijd, hebben voor de Nederlandse vogelliefhebber eigenlijk uitsluitend waarde, als hij zijn vakantie in een van die graafschappen gaat doorbrengen. Dit geldt ook voor Bryans Sages boek, dat echter bovendien toch ook interessant is, omdat het gegevens vermeldt over de historie van thans in Engeland zeldzame soorten als de *grutto*, de *kemphaan* e.d. Het is jammer dat er voor dergelijke boeken over Nederlandse landschappen (provincies?) klaarblijkelijk bij de auteurs vrijwel geen belangstelling is. De herdruk van Drijvers boek over Texel bewijst toch m.i. wel, dat de fout niet bij het publiek ligt.

K. Z.

Bryan L. Sage: A. History of the Birds of Hertfordshire. Uitg. Barrie and Rockliff, London, z.j. Prijs 27 sh. 6 p. (In Nederland f 16.50. Import Kirberger en Kesper, Amsterdam).

DIE NEUE BREHM-BÜCHEREI

Die grossen Regenpfeifer

Met de spreekwoordelijke regelmaat van de klok blijft de uitgeverij Ziemsens nieuwe deeltjes (én herdrukken) van zijn Neue Brehmbücherei de wereld inzenden. Waarbij men de inhoud op verblijdend hoog peil weet te handhaven. In nr 240 behandelt Prof Fritz Steiniger „Die grossen Regenpfeifer“ (*goudplevier*, *zilverplevier* en *morinelplevier*) grondig en, wat heel belangrijk is, uit eigen ervaring, opgedaan zowel in Noord-Europa als in de aan Drenthe grenzende hoogvenen, waar de weinige exemplaren van de *goudplevier* zich nog (met moeite) weten te handhaven. Voor ons vooral van groot belang is wat Prof. Steiniger meedeelt over de kans, dat de *goudplevier* ertoe zal overgaan, op ontgonnen hoogvenen te gaan broeden. Hij wijst er op, dat *wulp* en *grutto* dit wel hebben gedaan en dat vooral de eerste soort na de tweede wereldoorlog daardoor in N.W.-Duitsland talrijker is geworden. Voor een dergelijke omschakeling van de *goudplevier* blijken echter, helaas, geen aanwijzingen te bestaan. Hetgeen, door het snelle tempo waarin ook de Duitse hoogvenen worden ontgonnen of verontrust door olieboringen, de vrees wettigt, dat de *goudplevier* ook uit Duitsland als broedvogel zal verdwijnen. Het boekje bevat 48 reproducties van interessante, doch esthetisch vaak weinig bevredigende en over het algemeen niet fraai gereproduceerde foto's. Desondanks warm aanbevolen.

K. Z.

Prof. Dr. F. Steiniger: Die grossen Regenpfeifer. Uitg. A. Ziemsens Verlag, Wittenberg Lutherstadt, 1959. Pr. 4.50 DM.

Das Blesshuhn

De Zwitserse natuurbeschermers Dr. Peter Bopp behandelt in nr. 238 de *meerkooet*, een vogelsoort waaraan door de ornithologen tot nu toe merkwaardig weinig aandacht is geschonken. Dit laatste is erg jammer, want daardoor is het niet gemakkelijk, een andere oplossing aan de hand te doen voor de bestrijding van de schade, die uit Noordhollands tuinbouwgebied wordt gemeld en die reeds enige jaren achtereen aanleiding heeft gegeven tot een afschot van vele honder-

den *meerkooeten* op kool- en bollenakkers. Een afschot, dat mogelijk werd gemaakt doordat de jacht op de *meerkooet* (die tot het jachtwild behoort) werd heropend, nadat zij enige jaren lang gesloten was gebleven. We kunnen ons voorstellen dat grote troepen *meerkooeten* op kool-, en vooral op bollenakkers, flinke schade kunnen aanrichten, hoewel we daarover toch eigenlijk graag wel eens wat meer feiten zouden vernemen. Op het publiek, dat van dit afschot kennis neemt uit meestal korte en onvolledige krantenberichten, maken deze slachtpartijen een erg onplezierige indruk. En we vragen ons af of, gezien ook de prijs der jachtpatronen, dit massale afschot nu werkelijk de meest doeltreffende bestrijding is. Dit probleem schijnt zich bij de Zwitserse *meerkooeten* niet voor te doen. Wel wijst Dr. Bopp er op, dat de (ook in Nederland vaak geuite) beschuldiging, als zouden de *meerkooeten* een ongunstige invloed hebben op de eendenstand, beslist onjuist is. (Trouwens, de zeer opvallende toeneming van de *meerkooeten* in Nederland gaat vrijwel parallel met een niet minder opvallende toeneming van het aantal *wilde eenden*.) Hij is van mening, dat de *wilde eend* véél gevoeliger is voor veranderingen in het biotoop, dan de *meerkooet*, die hij „Kulturfolger“ noemt, waaraan dan op sommige plaatsen vastgestelde achteruitgang van de eendenstand bij gelijktijdig of toenemend aantal *meerkooeten*, zou moeten worden geweten. Een stelling, die door de ontwikkeling in Nederland bevestigd wordt. Een boeiende monografie, die ook voor de Nederlandse vogelaar van groot belang is.

K. Z.

Dr. P. Bopp: Das Blesshuhn. Uitg. A. Ziemsens Verlag, Wittenberg Lutherstadt, 1959. Pr. 3.75 DM.

Der Vogel und sein Ei/seine Jungen

Van de nrs. 3 (Der Vogel und sein Ei) en 41 (Der Vogel und seine Jungen) door Dr. Wolfgang Makatsch is thans de 4e, resp. 2e druk verschenen. Twee voortreffelijke algemene inleidingen, rijk geïllustreerd en boeiend geschreven, die mét het deeltje Der Vogel und sein Nest (nr. 14) een voortreffelijke samenvatting geven van het voortplantingsgedrag der vogels.

K. Z.

Dr. W. Makatsch: Der Vogel und sein Ei, 4e druk. Id.: Der Vogel und seine Jungen, 2e druk. Uitg. A. Ziemsens Verlag, Wittenberg Lutherstadt, 1959. Prijs p.deel 3.— DM.

Paspoort voor de delta

Elke verandering in het landschap, dat is bij de inpoldering van de IJsselmeerpolders maar al te duidelijk gebleken, schept gunstige biotopen voor de ene soort en doet andere soorten verdwijnen. Voor vogelliefhebbers is het dan ook ongetwijfeld van belang om tijdig kennis te nemen wat er zoal in ons land gebeurt, zodat men op zijn hoede is voor nieuw ontstane gunstige vogelterreinen, die voor kortere of langere tijd ontstaan.

De Shell Nederland Verkoopmaatschappij N.V. gaf een, 31 pagina's tellend, boekje uit dat de lezer op pakkende wijze inlicht over allerlei bijzonderheden betreffende de inpolderingen en afdammingen in ons land en wel in het bijzonder over het Deltaplan. De schrijver vermeldt zonder er een dor relaas van te maken vele bijzonder-

heden, wetenswaardigheden en interessante getallen, waarbij de ruim 40 instructieve illustraties het tot een voor iedereen begrijpelijk en prettig boekje maken. Jammer, dat in het kort niet even de natuurbeschermingsproblemen, die hieruit voortvloeien, naar voren zijn gebracht. Helaas is de paginering uitgevallen, waardoor vooral de herkomst van de illustraties (vermeld op de laatste pagina) minder gemakkelijk is te vinden.

J. T.

Klaas Grafdijk: Paspoort voor de delta. 31 blz. 41 illustraties. Uitg. Shell Nederland Verkoopmaatschappij N.V. 's-Gravenhage 1959.

Vogelglorie van plas en moeras

Onder deze wat hoogdravende titel behandelt Rinke Tolman 48 vogelsoorten: eenden, ganzen, zwanen, de reigers en de *flamingo*. Rein Stuurman schilderde voor de illustratie 48 aquarellen, die erg onbevredigend zijn gereproduceerd. Toch een aardige inleiding tot de behandelde soorten, waaronder men zelfs zeldzaamheden als *witkop-eend*, *sneeuwgans*, *ralreiger*, *grote zilverreiger* en *ibis* aantreft. Een uitgave, die de kring van vogelvrienden wel zal helpen vergroten.

K. Z.

Rinke Tolman: Vogelglorie van plas en moeras. Met 48 plaatjes naar aquarellen van Rein Stuurman. Uitg. Kanis en Gunnink, Kampen. z.j.

Roofvogels en vederspel

Nog een reclame-album, met (12) illustraties naar aquarellen van Rein Stuurman. De tekst is van A. B. Wigman, die na een inleiding waarin hij o.a. wat over de valkerij vertelt, twaalf roofvogelsoorten behandelt, waarbij Stuurman nog tekeningen van de vliegbeelden maakte. Van de aquarellen zijn vooral *buizerd* en *visarend* erg geslaagd.

K. Z.

Steltlopers

In dezelfde serie als „Roofvogels en vederspel” verscheen van dezelfde auteur en schilder een deeltje „Steltlopers”, waarin twaalf vrij willekeurig gekozen steltlopers worden behandeld. Van de illustraties is vooral de *wulp* bijzonder mooi geworden, de *grutto* ernaast bevredigt mij veel minder. Dat op het plaatje van een kemp-hanenstoeplaats het aanwezige wijfje zelfs groter is afgebeeld dan de mannetjes is erg jammer. Ook hier een algemene inleiding en korte beschrijvingen, waarbij tekeningen van vliegende vogels. Van het *bokje* wordt, m.i. ten onrechte, verteld dat het een „uitermate zeldzame inlandse broedvogel” is. Om tekst en illustraties zeker het sparen waard.

K. Z.

A. B. Wigman: Roofvogels en vederspel. Id.: Steltlopers. Elk met 12 reproducties naar aquarellen van R. Stuurman. Uitg.: H. J. Heinz Company (Holland) N.V. te Elst (O.B.) z.j.

Buizerd als klaploper

Op 24 december jl. de Eempolder bezoekend, zagen mijn zoon en ik een biddende *ruigpoot-buizerd*. Na enige tijd stootte deze kalm naar de grond, waarna de vogel met grote flapvleugels

op zijn prooi stond te wiebelen. Zonder plukbewegingen te maken bleef de *ruigpoot* een tijdlang rustig rechtop op zijn prooi zitten.

Van ongeveer een kilometer of twee vloog op eens een *buizerd* weg van zijn paaltje en zette laag over de grond koers naar de *ruigpoot*. Tot onze verwondering vloog hij de *ruigpoot* echter vlak voorbij en ging 50 m verder in het weiland zitten.

Na 5 minuten deed de *buizerd* een onverhoedse uitval naar de *ruigpoot* die met zijn prooi onder de staart bengelend wegvloog doch deze spoedig liet vallen. De *buizerd* streek neer op de op de grond gevallen prooi doch kreeg al spoedig bezoek van een *bonte kraai*. De *buizerd* vloog weg met zijn gekaapte prooi, gevolgd door de *kraai*, en zette zich daarna op een kleine aardhoop, terwijl de *bonte kraai* een eindje verder de wacht betrok. De *ruigpoot* zat een honderd meter verder weg op de grond doch maakte geen aanstalten zijn prooi weer terug te krijgen. Na een 20 minuten was er in de situatie nog geen verandering gekomen, waarop we verder zijn gefietst. We weten dus niet, of de *buizerd* zijn prooi heeft kunnen consumeren, of dat hij op zijn beurt door de *bonte kraai* bestolen is.

Die dag zagen we in een gebied van ca. 400 ha. in totaal 19 roofvogels te weten: 12 *buizerden*, 1 *ruigpootbuizerd* en 6 *torenvalken*.

Op 11 januari il. liep onderaan de hoge wal van het diepliggende weiland voor „Flevoorama” bij Naarden een troep van ca. 100 *koperwieken*. Ik bekeek door de kijker hoe ze systematisch de dorre bladeren keerden, die hier op het schaars besneeuwde gras lagen. Opeens vloog met luid alarm de hele troep weg. Tegelijkertijd zag ik een klein zangertje hoger op de beuken invliegen. Omdat ik het alarm met „roofvogel” associeerde, keek ik even niet naar het zangertje, dat ik daardoor uit het oog verloor. Nadat ik even had gezocht, keerde ik terug naar het weiland. De *koperwieken* zaten hoog in de boomtoppen (sommige toiletmakend) of vlogen rond. Nog steeds klonk — behalve het normale srie, srie — het alarmerende kwuk, kwuk.

Toen ik even verder zocht stooft een *sperwer* (wijf) onderuit de wal met een geslagen *koperwiek*, waar ze toch nog een hele hijs aan had, en stak het weiland over. Uit de daarop alleenstaande boom schoot opeens een *buizerd* te voorschijn en zette fel de *sperwer* na, die door zigzaggen haar vervolger trachtte te ontkomen. Vlak voor de bosrand moest zij echter de prooi loslaten, die tot mijn verbazing pijlsnel naar rechts het bos inschoot. *)

De *buizerd* volgde de ontsnapte *koperwiek* nog even, doch zwaaide direct daarna op in een grove den, waarna een luid spektakel van een tweetal *zwarte kraaien* losbrak.

De — zeer lichte — *buizerd* vloog later terug naar zijn alleenstaande boom, schudde een paar maal en keek gedurig strak omlaag. De twee *kraaien* hielden boven hem de wacht. Na nog een kwartier gekeken te hebben, waarin verder niets gebeurde, vervolgde ik mijn weg.

H. J. Slijper

*) Een jaar of wat geleden zag ik aan de Lauwerszee een merel tweemaal door een *slechtvalk* werd geslagen en tenslotte toch nog regelrecht in de richting van het dorp wegvloog. — Zws.